

Inatsisartunut ilaasortaq
Kuno Fencker, Siumut

§ 37 naapertorlugu apeqqu nr. 2024-129-mut akissut

2. juli 2024

Asasara Kuno Fencker

Suliap nr. 2024 - 10685

Inatsisartut suleriaasianni § 37 imm. 1 naapertorlugu, tulliuuttunik
Naalakkersuisunut apeqquteqarputit.

Postboks 930

3900 Nuuk

Tlf. (+299) 34 68 00

Fax (+299) 43 02

E-mail: an@nanoq.gl

www.naalakkersuisut.gl

Apeqqu:

1. Agguaqatigiisillugu aatsitassarsiorfinnit soorlu Lumina-tut ittunit pīaasinnaanermut pisinnaatitsissummik pillit qinnuteqaataasa suliarineqartarneranut piffissaq qanoq sivilutigisarpa?

Akissut: Pīaasinnaanermut akuersissuteqarnermi ingerlatsinissamik qinnuteqaatit assigiinngitsuullutillu ataavartumik pisarmata, suliat qanoq sivilutigisumik suliarineqartarnerisut naatsorsorneqarneq ajorpoq. Ingerlatsinissamik qinnuteqaatit akuersinissamat suliat suliarineqartarnerinut ilaapput, tassani assersuutigalugu tunisassiornissap aallartinneqarsinnaanissaani ingerlatsinissat akuerineqarnissaannik qinnuteqaatit kingullertut suliassaallutik. Ingerlatassat annikitsortaannik ilanngussilluni paasiuminaassinnaasut, akissuteqarnissami teknikkikkut ilisimasaqarfigineqartariaqartut pineqakkajuttarput. Ingerlatsinissamik qinnuteqaat, akuersissutaareersunut kinguneqassalluni allannguissamik kissaateqarnermik aamma ilaqarsinnaavoq, taamaalillunilu assersuutigalugu tuniniaanissami nassiussuinissamilu pilersaarutinut imaluunniit nioqqutissiornermut akitsuutinut akiliutissanut tunngavissamat sunniuteqarluni. Illuatungeriit siunnersorneqarnissaanni immikkut ilisimasaqarlutik siunnersortit tamatigut atorneqartarput. Taamaattumik qinnuteqaatinik suliaqarnermi piffissaq atorneqartoq nikerarsinnaasarpog, qinnuteqaallu qanoq paasiuminartiginersoq, qinnuteqaammillu akuersissuteqarnerup kingunerisaanik kinguneqaataasinnaasut apeqqutaasarlutik.

1a. Piffissap atorneqartartup sivilinissaanut Naalakkersuisut suliniutinik sunik pilersaaruteqarpat?

Akissut:

Sulianik suliaqartarneq pisariaqartumik peqqissaartumik, naleqquttumillu piffissap iluani naammassineqartarnissaa Naalakkersuisut pingaarnertut anguniagaraat. Qinnuteqaatinik suliaqartarneq nalinginnaasumik piffissaatitap iluaniinnissaanik pilersitsisoqarsinnaanngimmat, qinnuteqaatit suliarineqarnerini pitsaassuseq eqqunngikkaluarlugu qinnuteqaatit sapinngisamik piaartumik

suliariniarneqartarput. Sulianik suliaqaruusaartarneq Naalakkersuisut soqutigisarinnigilaat. Inatsisit malinneqarnissaat, aatsitassalerinermilu pinngortitap imaluunniit inuiaqatigiit eqqugaannginnissaat qulakkiissallugu Naalakkersuisut suliassaraat. Taamaattumik pisinnaatitsissummik pigisaqartup isumaqatiginngisaanik oqartussat piunasaqartillugit imaluunniit itigartitsisoqartillugu imaluunniit paasissutissanik annertunerusunik piniartoqartillugu, ilaatigooriarluni pisinnaatitsissummik pigisaqartup, oqartussallu akornanni aaqqiagiinngittoqarsinnaasarpog. Taamatut pisoqarsinnaasasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq, pissutsillu tamakkua patsisaallutik suliaq sivisuumik suliarineqaruni imaanngilat suliaq suliarineqaruusaartoq, oqartussalli pisariaqartumik peqqissaartumik suliamik suliaqartut.

2. Aatsitassarsiorfiit Luminatut ittut inissisimanerisa ilaatigut allaffissornikkut kigaatsumik ingerlaaseqarnerup aaqqiiviginissaannut Naalakkersuisut qanoq pilersaaruteqarpat?

Akissut:

Aatsitassarsiornermut inatsimmut, akuersissuteqariaatsimik pitsaanerulersitsisumut Naalakkersuisut 2023-mi Inatsisartunit taparserneqarput. Taassuma kingunerisaanik ingerlatseqatigiiffiit sukkanerusunik akuersissummik pissarsisinnaapput, tamanna aningaasaliisussarsiornermi pingaaruteqakkajummat.

Taassuma saniatigut Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornissami periarfissaasut eqqumaffigineqarnerunissaat Naalakkersuisut sulissutigiuartarpaat, pingaartumik aningaasaliisuusinnaasunut. Tamatumani ingerlatseqatigiiffiit aamma suleqatigineqakkajuttarput.

Mingutsitsinngitsumik nukissiuuteqalernissami atortussiassanik pisariaqartitsinermut atortussiassat pisariaqavissut, allallu pilersaarusernermut tunngasut kitaani naalakkersuisunit ukkatarineqaraluttuinnarput. Naalakkersuisunik illugiimmik, arlalinnilluunniit suleqateqarnertik Naalakkersuisut ingerlatiinnassavaat, tassuunakkut namminersolutik inuussutissarsiutillit aatsitassarsiornermik ineriartortitsinissaat tunngavissikkumallugu.

Pilersaarutini Naalakkersuisut USA-mik suleqateqarput, aatsitassanullu piujuartitsiviusumik aningaasarsiorfissat ineriartortinneqarnissaat pillugit 2023-mi Europæiske Unionimik (matuma kingorna "EU"-mik) suleqateqalerlutik.

EU-mik suleqateqarnermut ilaatillugu, ilaatigut Kalaallit Nunaanni aatsitassanut tunngatillugu ilisimasat siammartissallugit, suliaqarfimmilu Kalaallit Nunaannit EU-miillu ingerlatsisut ataatsimoortissallugit pilersaaruterpaaluit ukiuni tulliuuttuni ingerlanneqassapput.

Aatsitassarsiornissami pilersaarutit aningaasalersorniarnissaat siunertaralugu nunanik aatsitassanik avammut nioqqutissiortartunik, aatsitassanillu

eqqussuisartunik ataatsimoortitsisuusunut, multilaterale MSP¹ Forumimi ilaasortaanissaminnik Naalakkersuisut qinnuteqarnikuupput.

Atortussiassanik takutitsinerni saqqummiussinermut ilaliullugu Vancouverimi, Torontomi, Perthimilu aatsitassarsiorfissuarnut Naalakkersuisut 2023-mi toqqaannartumik nittarsaassipput. Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfiusinnaasut aatsitassarsiorartunit aningaasaatilinnit, paaavinnillu pilersitsinerup aamma ingerlatsinerup iluani piginnaasalinnit ilisimaneqarnerulernissaat siunertaasimavoq.

Apeqquteqarnermi Lumina Sustainable Materials A/S-imut (matuma kingorna "Lumina"-mut) tunngasut apeqqutigineqanngillat. Luminamut tunngatillugu ersarinnerusumik isummerneq atuarumallugu, apeqqut 6-imut akissut takuuk.

Oqartussat sulianik suliaqartarnerinut piffissaatitaq eqqarsaatigalugu, apeqqut 1.a-mut akissut innersuussutigineqarpoq.

3. Aatsitassarsiornerup iluani angusaqarfiulluartaqutullu avammut oqaluttuanik pilersitsinissamut Naalakkersuisut suliniuteqartoqarnissaanut qanoq pilersaaruteqarpat?

Akissut:

Nunami aatsitassarsiornissami periarfissaasut eqqumaffigineqarnerunissaat eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut suliniutaannik kiisalu ingerlatseqatigiiffiit pilersaarutiminnut aningaasaliisussarsiornerisa tapersorsorneqarnerinik nassuiaalluni apeqqut 2-mut akissut innersuussutigineqarpoq. Taamatut suliniuteqarneq saqqummersitsinikkut, aningaasaliisartunik ataatsimeeqateqartarnikkut, isumasioqatigiinnerni peqataasarnikkut, saqqummersitsinerni, oqallittarfinni, allatigullu peqataasarnerni ukioq kaajallallugu ingerlanneqartarpoq.

Illassutitut paasissutissiissutigineqarsinnaavoq, ukiuni kingullerni 15-imi ujaasilluni ingerlatat aamma ujaasinernut aningaasaliinerit agguaqatigiissinnerini, 2021-imi aamma 2022-mi misissuilluni ingerlatat aamma misissuinerit aningaasaliinerit annertunerungaatsiarsimammata (marloriaataasimammata).

Naalakkersuisut maluginiarpaat, pilersaarutit pissanganarluinnartut arlaqartut ingerlanniarneqalersut. Aningaasaliinissamik pisariaqartitsineq unammillernartikkajunneqartarpoq, tamannalu nioqqutissat eqqussukat immikkut akileraaruserneqartarnerinik sunnertisimasinnaallutik piumaneqarnerinut, niuerneramilu atugassarititaasutigut nunarsuarmi pissutsinit aamma sunnertisimasinnaasarluni. Tamanna illugiimmik, arlalinnilluunniit ataatsimeeqateqarnermi, maanilu nunani aningaasaliisarnernut annertusaasinnaasunut suliniutit pillugit oqalugiarnerni Naalakkersuisut erseqqissaatigiuaannarpaat.

¹ MSP: *Mineral Security Partnership*

3a. Suliffeqarfiit Luminatut ittut piiaanissamut pisinnaatitsissummik peqartut Naalakkersuisut qanoq taperserniarpaat?

Akissut:

Illugiimmik aamma arlalinnik suleqateqarnermi, aatsitassarsiorfissuarnullu toqqaannartumik nittarsaassisarnermi aningaasaliisartut Kalaallit Nunaanni pilersaarutinut piusunut, nutaanullu soqutiginnilersissallugit siunertaavoq. Kalaallit Nunaanni piginnaasat ineriartortinneqarnissaasa tapersorsorneqarnerisigut, pilersaarutit nutaat toqqaannangikkaluamik pilersaarutinut piusunut tapersiisinnaapput.

Aatsitassat pisariaqavissut Luminap atorluangilai, Naalakkersuisulli ilaatigut EU-mik illugiimmik aamma arlalinnik suleqateqarnerisigut pilersaarutini, atortussiassallu nunat tamalaat oqallittarfianni saqqummiussinnaallugit.

4. Aningaasaliissussat amerlanerit qammarsinnaarusullugit aningaasaliissuteqarnermi periarfissaasut pitsanngorsarnissaannut Naalakkersuisut qanoq iliuuseqarniarpat?

Akissut:

Aatsitassarsiornermut inatsit Naalakkersuisut nutarteqqammerpaat. Nutarterneqarnerata ilaatigut kingunerisaanik, ujaasinissamut pisinnaatitsissummik pigisaqartut piiaasinnaanermut siusinnerusukkat akuersissummik pissarsisinnaalerput, tamannalu tunuliaqutaralugu pilersaarutip aningaasalersorneqarnissaannut qinnuteqarsinnaallutik.

Taassuma saniatigut ukiup nikinneranit atuutilertussamik, Naalakkersuisut aatsitassanut nutaamik periusissiuliuleruttorput.

Taassuma saniatigut saqqummersitsinerne, illugiimmik aamma arlalinnik suleqateqarnikkut, aatsitassarsiorfissuarnullu toqqaannartumik nittarsaassisarnikkut Naalakkersuisut Kalaallit Nunaannik suli nittarsaassisassallutik pilersaaruteqarput.

Nioqqutissat eqqussukat immikkut akileraaruserneqartarnerat, nunarsuarmilu pissutsit allat Kalaallit Nunaanni pilersaarutinut nalinginnaasumik sunniuteqarnerlussinnaasarput, ingerlatseqatigiiffiillu unammilleqatigiikkuminaatsissinnaasarlugit. Kalaallit Nunaannisut aalaakkaasumik tamat oqartussaanerinit piujuartussamik aatsitassarsiortoqarnissaa ilumut kissaatigineqarpat, politikkikkut aaqqiissuteqartoqartariaqarnera illugiimmik, arlalinnillu ataatsimeeqateqartarnerne aamma oqallinnerni Naalakkersuisut erseqqissaatigiuartarpaat.

4a. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut pissarsiaqaatigineqarnissaanut Naalakkersuisut qanoq qulakkeerinninniarpat?

Akilerartarnermi nalinginnaasumik aalajangersakkat, aatsitassarsiornermilu nioqutissiornermut akitsuutit pillugit ersarinnerusumik aalajangersakkat aqcutigalugit, Kalaallit Nunaanni Nunap Karsiata isertitaqarnissaa qulakkeerneqassaaq.

Taassuma saniatigut suliffissaqartitsinikkut, suleqatigisanut suliassaqaartitsinikkut, suliatigut piginnaasanik ineriartortitsinikkut kiisalu najukkami kommunip, Naalakkersuisut, pisinnaatitsissumillu pigisaqartut akornanni inuiaqatigiit aningaasaqarnerini isumaqatigiissuteqarnikkut Kalaallit Nunaat aatsitassarsiornermit iluaquteqassaaq.

4b. Pisinnaatitsissutit ingerlaatsillu naammassiuminarsarnissaat Naalakkersuisut qanoq qulakkeerniarpaat?

Misilittakkanik ineriartortitsinikkut, suliffissuarnillu oqaloqartarnikkut oqartussat suliqaartarnerinik Naalakkersuisut naammassiuminarsaaniartuartaqut.

5. Luminap naleqarnerulersitsinngitsumik nunanut allanut ingerlatitseqqiisarneq pillugu, niuernissamut pisinnaatitsissutit, kiisalu pineqartunut suleqatigisanut nalittorsaaniarnerit pillugit ernummataanut tunngatillugu Naalakkersuisut sunik piviusunngorsaaniarpat?

Akissut:

Ingerlatseqatigiiffiit pisinnaatitsissummik pigisaqartut suliffeqarfissuup pigisap iluani aatsitassanik tunisinissaat, Naalakkersuisut aallaavittut akuersaanngilaat. Tamanna paaasinnaanermut akuersissutini tamani nalinginnaasumik piunasaqaataavoq.

Aatsitassat arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunut tunineqarnissaannut suliareqqiineq, ingerlatseqatigiiffiit pisinnaatitsissummik pigisaqartut aallaavittut suliariissavaat. Taamaalilluni akilerartarnermut aamma nioqutissiornermut akitsuut pillugit Kalaallit Nunaanni aalajangersakkat malillugit, nalittorsaaneq ingerlatseqatigiiffimmi pisinnaatitsissummik pigisaqartumiiginnarnissaa qulakkeerneqassaaq.

Niuernermi pisortatigoortumik akigititaqarani suleqatigisamut attuumassuteqartumut aatsitassanik tunisinermi, aatsitassat niuernermi akigititanit akikinninngorlugit tunineqaratarsinnaapput, taamaalillunilu Kalaallit Nunaat akileraarutitigut aamma nioqutissiornermut akitsuutitigut isertitassaraluanu annaassallugit.

5a. Suliffeqarfiit niuernikkut periusissiaminnik suliffeqarfiup aningaasaqarnikkut soqutigisai Kalaallit Nunaatalu aningaasatigut soqutigisai innarlernagit

ingerlatsisinnanissaannut Naalackersuisut qulakkeerinninissamut qanoq suleriaqqinniarpat?

Akissut:

Inatsisartut aamma Naalackersuisut ilaatigut inatsisitigut, akuersissutigullu sinaakkusiussaasa iluini pisinnaatitsissummik pigisaqartut ingerlatsinerminnik pitsanngorsaassapput.

Naalackersuisut isumaqarput, pisinnaatitsissummik pigisaqartut kingunearluartussamik aningaasaliisinnanissaannut sinaakkutit periarfissiisut. Suliaqarfimmi sinaakkutitigut piumasaqaatit eqqartornissaannut Naalackersuisut ammapput, tamannalu ilaatigut aatsitassarsiortartut amerlasuut peqataaffigisartagaanni ukiumoortumik Torontomi atortussiassanik takutitsinermut atatillugu, pisinnaatitsissutinillu pigisaqartunik ataavartumik ataatsimeeqateqartarnerni pislarluni.

6. Sooq Luminap ullumikkumut suli pineqartunnut suleqatigisanut tuniniaasinnaanermut aammalu Kalaallit Nunaata avataani tunisassiat nalittorsartinneqaqqinnissaannut pisinnaatitsissummik pissarsisimangila?

Suleqatigisanut attuumassuteqartunut aatsitassanik tunisineq pillugu, apeqqut 5-imut akissut innersuussutigineqarpoq.

Kalaallit Nunaata avataani aatsitassanik suliareqqiisarnermi, Aatsitassanut tunngasunik suliaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni (matuma kingorna "Aatsitassarsiornermut inatsimmi") § 53 atuuppoq.

Aatsitassanik Kalaallit Nunaanni suliareqqiineq aningaasartuutaanerussanngippat imaluunniit ajoqutaassanngippat, Aatsitassarsiornermut inatsit naapertorlugi pisinnaatitsissummik pigisaqartut aatsitassamik Kalaallit Nunaanni suliareqqiissapput.

Kalaallit Nunaanni suliffeqarnikkut, suleqatigisanut suliassaqtitsinikkut, suliatigut piginnaasanik ineriartortitsinikkut, akileraarutigullu isertitatigut Kalaallit Nunaata aningaasaqarnerata assigiinngisitaarnissaanut aatsitassalerinerup tapersiinissaa aalajangersakkap qulakkiissavaa. Naalackersuisut isumaqarput, Naalackersuisut aamma pisinnaatitsissummik pigisaqartut soqutigisaat aatsitassarsiornermut inatsimmi aalajangersakkani naleqquttumik eqqarsaatigineqartut.

Lumina USA-mi suliareqqiinissaminik 2023-mi juunip 20-ani qinnuteqarpoq. Luminap qinnuteqaataa 2024-mi januaarip 15-iani itigartitsissutigineqarpoq. Malitsigisaanik tamanna pillugu nutaamik qinnuteqaat, Naalackersuisut 2024-mi marsip 25-ani tiguaat. Taanna massakkut suliarineqarpoq.

Naalackersuisut Luminamut nalunaarutiginiuuat, Luminap suliareqqiineri ilaa Kalaallit Nunaata avataani isumagisinnaagaat, tamatumunngalu ersarinnerusumik sinaakkutissat pillugit eqqartuinissamut ammanerarlutik.

Marloriaammik akileraartarnissaq pillugu akileraartarnermut tunngatillugu oqartussaasumut suliareqqiiffiusussami isumaqatigiissuteqanngippat, Kalaallit Nunaata avataani suliareqqiisarneq unammillernarsinnaavoq. Naalakkersuisut EU-mik suleqateqarnerminnut atatillugu akileraartarnermut tunngatillugu unammillernartut, periarfissaasullu ilaatigut misissorniarpaat.

6a. Qinnuteqaatinut taamak ittunut suliaqarnissamut piffissaliusseq suua?

Aatsitassanut Aqutsisoqarfiup naatsorsuutigaa, Luminap 2024-mi marsip 25-ani qinnuteqaataa juuli naatinngagu naammassineqassasoq.

7. Suliffeqarfiit Luminatut ittut paaanissamut pisinnaatitsissummik peqareersut Kalaallit Nunaanni iluatsilluartumik aningaasatigullu piujuaannartitsinikkut ingerlatsisinaanissaannut tapersorneqarnissaat sukkanerusumillu qinnuteqaataannik suliarinnittoqarsinnaanissaa Naalakkersuisut qanoq qulakkeerniarpaat?

Aatsitassarsiornissamik pilersaarutit iluatsinnissaanni nunap iluani, avataanilu pissutsit assigiinngitsorpaaluit apeqqutaasarput, tassanilu avataani pissutsiinnarnut Naalakkersuisut sunniisinaallutik.

Pisinnaatitsissummik pigisaqartunut pitsaasunik atugaqartitsissallutik Naalakkersuisut kissaatigaat, illuatungaanili pilersaarummut tunngatillugu inuiaqatigiit soqutigisaat allat ilutigisaanik isumagisussaallugit.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Naaja H. Nathanielsen